

שלה ליה רבה בריה דרבא שאלה לרב יוסף:

אלמנה המוכרת שלא בבית דין, האם צריכה היא שבועה? כלומר, האם יכולים היתומים להשביעה שלא מכרה ביותר מכפי ששמו השמאים את הקרקע, שאם מכרה ביותר שייכת התוספת ליתומים,⁽³⁾ או אין צריכה שבועה?

אמר לו רב יוסף לרבה בריה דרבא: ותבעי לך אם צריכה היא הכרזה שלשים יום ש"כל הרוצה לקנות יבא ויקנה", וכדרך שעושין בית דין כשהם מוכרים קרקעות של היתומים!⁽⁴⁾

אמר ליה רבה בריה דרבא לרב יוסף: הכרזה לא קמיבעיא לי [איני מסתפק בזה] ופשיטא לי שאינה צריכה הכרזה!⁽⁵⁾

משום דאמר רבי זירא אמר רב נחמן:

אלמנה ששמה לעצמה [לקחה את קרקעות

היתומים לעצמה בדמי הכתובה ולא מכרתם לאחר] לא עשתה ולא כלום, ואם רצו היתומים לתת לה מעות לאחר זמן ולהחזיר לרשותם את הקרקע הרשות בידם.⁽⁶⁾

והרי היכי דמי, באיזה אופן דיבר רב נחמן?!

אי דאכרוז האלמנה ולא נמצא מי שיקנה את הקרקע במחיר "שקנתה" היא את הקרקע —

אמאי לא עשתה ולא כלום, למה תיגרע היא משאר קונים.

אלא לאו דלא אכרוז האלמנה.

ולמדנו, שאם שמה לעצמה הוא דלא עשתה ולא כלום, הא אם מכרה אותן לאחר, מה שעשתה עשתה ואף שלא הכריזה.

ודחינן: לעולם דאכרוז. וומכל מקום אם

שתפסת מטלטלין לכתובה אינה מועלת, וראה שם אם היתה תפיסה זו מחיים או לאחר מיתה.

3. כן ביאר הריטב"א כוונת דברי רש"י, וראה שם שביאר, למה הוצרך רש"י לפרש כן; והתוספות חלקו על רש"י, ופירשו שהשבועה היא שלא זלזלה בנכסים.

4. ביאר הריטב"א: "פירוש, דהא הכרזה קדמה לשבועה והא בהא תליא, דודאי אם מכרה בהכרזה ידוע הוא בכמה מכרה ואינה צריכה שבועה, ואם לא מכרה בהכרזה דינא דתבעי שבועה", ופירוש זה הוא על פי שיטתו של רש"י — שהסכים עמה הריטב"א — במהות השבועה.

והתוספות [ד"ה ותיבעי, וראה בדבריהם סוף ד"ה מוכרת] לפי שיטתם שהשבועה היא

שלא זלזלה בנכסים ודלא כרש"י, ביארו: "דמדקמבעיא לך שבועה, מכלל דפשיטא לך דלא בעי הכרזה, דאי בעי הכרזה כל שכן דצריכה שבועה", והיינו כי ההכרזה והשבועה היא משום שלא תזלזל בנכסים, כמבואר בדבריהם סד"ה מוכרת.

5. כתבו התוספות לבאר את טעם הדבר שהיא אינה צריכה הכרזה, ואילו בית דין צריכים הכרזה, כי רק בית דין שאם טעו בשומא של הקרקע עד שתות מוכרן קיים, לכן מכריזים הם כדי שלא להפסיד את היתומים, אבל אשה שאם מכרה אפילו שוה מנה ודינר במנה הרי מכרה בטל וכמו ששינוי לקמן בעמוד זה במשנה, לכן היא מוכרת בלא הכרזה.

6. ראה ב"מלא הרועים" שהביא מהמהרש"ל